kusid. — 3. N. n. lühikese, ilma *s*-ta mineviku tarvitamine (nõnda ka Virum., mujal LE), eriti LTm. osas: Kod. *an'nin* = andsin, TM *kuulid* = (nad) kuulsid, V *kas'svime* = kasvasime jne. — 4. LTm. alal *kse*-tunnusega oleviku tarvitamine: R, Sang. *ossendass* = oksendab, *kasvasse* = kasvavad (vrd. kuulu-kse). — 5. LTm. alal mineviku ains. 3. isikus seesugused kujud kui V *ikke* 'nuttis', Sang. *satte* 'kukkus', *mun'ni* = munes.

III. Sõnavara poolest oleks Tm. murdeala jagunemine umbes sama mis häälikulise külje põhjal: põhja pool PE, lõuna pool LE sõnavara: L, Torm., Pal., Ä *eha*, Tm. *iha* — P, TM, V jne. (*õdagune*) *agu*; PTm. *käbi* — LTm. *kukk* (: *kuku*); L *lehelene*, Kod. *leheline* — LTm. *libe, lipe* (ka Ä, MM *libe*); PTm. *märg* — LTm. *lige, like* (ka Kod. *lige*); PTm. *margap, margapuu* — TM, P, R *pässerm*, V *pässül*; PTm. (söögi) *riist* — LTm. *annum*; PTm *ööbik* — LTm. *sisask*; PTm. *pahem* — LTm. *kura*; PTm. *nuga* — LTm. *väits*; PTm. (kaevu) *rakked* — LTm. *salve* (nõnda ka Lääne-Eestis); PTm. *rõuged* — LTm. TM *nõskmet*, P, Kamb., V *nõstme*; PTm. (heina) *suad, saad* — LTm. *ruga*; PTm. *saba* — LTm. *and* (ka Lääne-Eestis *änd*) jne. Kuid leidub ka tähtsaid LE sõnu PTm. alal: PTm. *pang* (PE *ämber, raand*) — LTm. *pan'g* (ka Lääne-E. ja Alut. paiguti *pang*); PTm. *äl'l* — LTm. *äl'l*, (PE *kät'ki*); PTm. Ä, MM, Kod. *sõsar* — LTm. *sõsar* 'õde' (ka Saarem. *sösar, söhar*, Alutag. *sõsar*) jne.

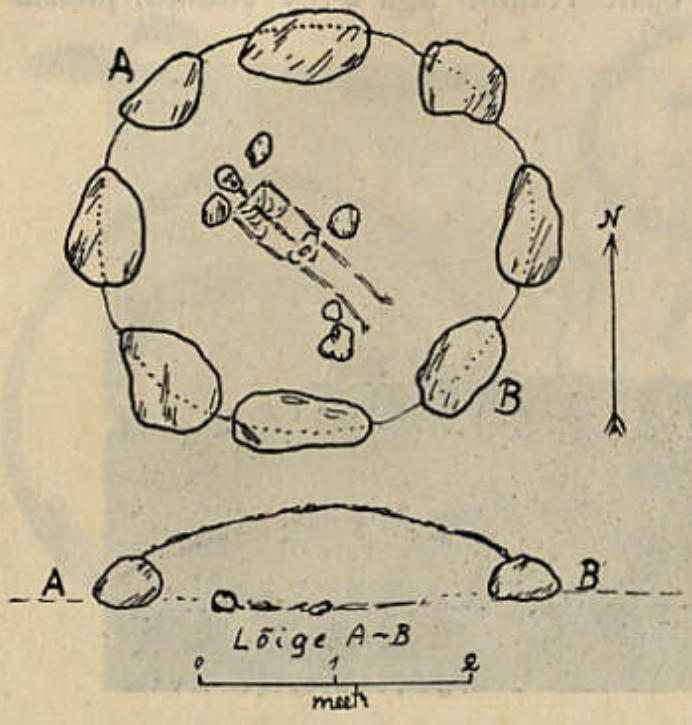

Ülikooli Arheoloogiakab. kogudest.

34. joon. Kääbas nooremast rauа-ajast. Sarnaseisse kääpaisse maeti surnud nooremal rauaajal põletatult või põletamata Eesti ida- ja kaguosas. Tartumaal esineb neid Peipsi äärt mööda ja Võnnu kihelkonnas. Surnu pandi maapinnale või kaevati vähe maa sisse ühes kaasa-antud asjadega ja kaeti siis maakünkaga, mille äärele asetati kivid.

Muinasajalooline ülevaade[1]). Kiviajast (aeg 4000 e. Kr. kuni 1800 e. Kr.) tuntakse leide asulaist ja kalmeist ning üksikleide.

Asulad ehk elamiskohad on tavalisesti liivased künkad, kus on elanud kivi-aegsed elanikud. Need rühmituvad vete lähedusse ja äärtele, Tartumaal Emajõge ja selle lisajõgesid ning Peipsi ja Virts-

[1]) Kambja, Otepää, Rannu ja Rõngu kihelkonna kohta on teated kontrollimata, teiste kihelkondade kohta suuremalt osalt kontrollitud 1921. a. suvel üliõpilaste poolt.